

Weten wat tot vrede leidt

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1^e schriftlezing: Joël 2, 18-27

2^e schriftlezing: Lucas 19, 29-48

Gemeente van Jezus Christus,
Waar begint verandering? Waar ontstaat een beweging van verandering ten goede? Is dat bij individuele mensen, die hun levenshouding en gedrag veranderen; die zo om zich heen anderen tot verandering inspireren; zodat verspreid over de samenleving diverse vlekjes van verandering ontstaan?

Of begint verandering ten goede bij een middelpunt, een voor ieder zichtbare kern, van waaruit een beweging als een golf zich verspreid, mensen als het ware meeneemt in een stroom. Bij de profeten van het Oude Testament vinden we beide visies op het ontstaan van verandering, van omkeer, van afkeer van het kwade en toewending naar het goede, naar eerbied voor God en mensen, naar gerechtigheid en vrede.

De profeet Jeremia bijvoorbeeld spreekt over wat er zal gebeuren in de harten van mensen, van ieder mens afzonderlijk, van mensen her en der. *'De dag zal komen - spreekt de Heer - dat ik met het volk van Israel en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot... Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk.'* (Jeremia 31, 31-33) Een dergelijke verwachting zagen we ook bij Joël, de profeet die in deze veertigdagentijd bij ons centraal staat:

'Daarom, spreekt de Heer,
keer terug tot mij met heel je hart
en begin te vasten, te treuren en te rouwen.
Niet je kleren moet je scheuren, maar je hart.
Keer terug tot de Heer, jullie God,
want hij is genadig en liefdevol,
geduldig en trouw
en tot vergeving bereid. (Joël 2, 12-13)

Verandering begint in de harten van mensen, ouderen, kinderen, mannen, vrouwen, van ieder mens afzonderlijk

De profeet Zacharia daarentegen, die waarschijnlijk in dezelfde tijd als Joël optrad, is meer die andere visie toegedaan, dat verandering begint bij een zichtbaar middelpunt. Net als Joël is hij ontgaan, dat de ene grootmacht na de andere het lot van Israël bepaalt. Ontgaan ook over het onrecht dat alle verhoudingen verziekt. Moet dat altijd maar zo doorgaan? Is er geen

wending mogelijk? Is er nooit eens iemand die met gezag een andere richting wijst? Is er ergens in deze wereld een midden, een centrum, een stad van vrede, waar recht en vrede uitstroomt als helder water? De profetie van Zacharia spreekt van het verlangen naar een middelpunt in de wereld, een centrum, een stad van vrede, waar het recht als helder water overvloedt (Zach. 14, 8). Sterker nog: over het verlangen naar een centrum in het centrum, een kern in het middelpunt, dat is de tempel van God. Daar zal God koning zijn. Alle gesjoemel en winstbejag en onrecht zullen dan verdwijnen. *'Nooit zullen er meer handelaars zitten in de tempel van de Heer.'* (Zach. 14, 21)

Jezus was aanvankelijk de eerste weg, de eerste visie toegedaan, die van Joël en Jeremia zou je kunnen zeggen. Hij trekt van dorp naar dorp, van stad naar stad. Van de ene ontmoeting naar de andere. Zijn prediking van het koninkrijk van God en de tekenen die hij doet, zijn bestemd voor afzonderlijke mensen, kleine groepen of gemeenschappen. Enkelingen her en der roept hij om hem te volgen. Er ontstaan kleine vlekjes van verandering ten goede, een tollenaar die teruggeeft wat hij onrechtmatig had verkregen, verstotenen die weer in de gemeenschap worden opgenomen, zieken die beter worden, mensen die nieuwe hoop krijgen, een nieuwe verhouding tot God. Zo gaat Jezus te werk.

Tot hij gaat inzien, dat hij naar het centrum moet, dat hij moet opgaan naar Jeruzalem, dat hij de tempel moet binnengaan. In dat centrum van godsdienst en maatschappij moet het koninkrijk van God voluit verkondigd worden. 'Vastberaden,' vertelt Lukas, 'ging hij op weg naar Jeruzalem.' (Lukas 9, 51) Dan gaat hij dus die andere weg, de weg van de profeet Zacharia.

Vanaf het moment dat Jezus Jeruzalem nadert, speelt de profeet Zacharia dan ook een belangrijke rol in het verhaal dat de evangelisten vertellen. Het begint met de intocht op een ezelsveulen. Dat dier lijkt rechtstreeks van Zacharia's profetieën te zijn weggelopen:

'Juich, Sion,
Jeruzalem, schreeuw het uit van vreugde!
Je koning is in aantocht,
bekleed met gerechtigheid en zege.
Nederig komt hij aanrijden op een ezel,
op een hengstveulen, het jong van een

ezelin ... Hij zal vrede stichten tussen de volken.
Zijn heerschappij strekt zich uit van zee tot zee,
van de Rivier tot de einden der aarde.'
(Zach. 9, 9-10)

Ook wordt nadrukkelijk vermeldt, dat Jezus naar de Olijfberg gaat, als hij Jeruzalem nadert. Waarom daarheen? Omdat dat de plek is, volgens de profeet Zacharia, waar God zich aan het eind der tijden zal openbaren (Zach. 14, 4). En dus moet Jezus het eerst naar de Olijfberg toe. (Lukas 19, 29; 37) En vervolgens linea recta naar de tempel, waar hij de handelaars verjaagt, alweer overeenkomstig Zacharia's profetie 'Nooit zullen er meer handelaars zitten in de tempel van de Heer der heerscharen.' (Zach. 14, 21) In die schoongeveegde tempel gaat Jezus nu onderricht geven, het goede nieuws brengen van Gods koninkrijk, dagen achtereen (bij Lukas: hoofdstukken achtereen). 'De hogepriesters, de schriftgeleerden en de leiders van het volk wilden hem uit de weg ruimen,' schrijft Lukas, 'maar ze wisten niet hoe ze dat moesten doen, want het hele volk hing aan zijn lippen.'

Jezus' leerlingen realiseerden zich dit grote gevaar. Ze begrepen die noodzaak die Jezus zag ook niet, die innerlijke drang die Jezus voelde om naar Jeruzalem te gaan. Waarom niet gewoon blijven rondtrekken, van dorp naar dorp, van streek naar streek, zoals ze steeds hadden gedaan? Dat was toch veel veiliger. Ze begrepen zeker niet, wat Jezus daarover zei. Dat Jezus alle risico's wel moest lopen, ze haast op moest zoeken. Dat de Mensenzoon wel moest lijden. Maar als Jezus dan op Jeruzalem toe rijdt, gezeten op het ezeltje van Zacharia, dan valt opeens bij de discipelen alles op zijn plek. Dit is de intocht van de koning van de vrede, waarover Zacharia profeteert. Dit is psalm 118:

'Laten wij juichen en ons verheugen.
Heer, breng tot bevrijding,
Heer, laat het toch gelukken!
Gezegend die daar komt in de Naam van de Heer ...
Vier feest en ga met groene twijgen
tot aan de horens van het altaar.'

Ze spreiden hun mantels voor Jezus op de grond uit.
Ze juichen en zingen flarden van psalm 118. Ze zingen ook:

'Vrede in de hemel en eer aan de
Allerhoogste!'

Dat lijkt wel het *Ere zij God*, van de engelen in de Kerstnacht. *Ere zij God in den hoge en vrede op aarde*

bij mensen van zijn welbehagen. Met één groot verschil: de discipelen zingen niet van vrede op aarde, maar alleen van vrede in de hemel.

En dat is wat Jezus hevig aangrijpt, als hij de stad Jeruzalem ziet liggen. Geen vrede op aarde, geen vrede in Jeruzalem. De stad wordt door een vijandelijke grootmacht, die van de Romeinen, overheerst. Maar ook intern is er grote verdeeldheid, zijn er godsdienstige conflicten, heerst er onrecht en liefdeloosheid. Geen vrede voor Jeruzalem. Jezus begint te huilen over het lot van de stad: 'Had ook jij, Jeruzalem, op deze dag maar geweten wat vrede kan brengen!' Jeruzalem is niet het middelpunt van de aarde, van waaruit vrede en gerechtigheid als helder water over de wereld stroomt. Jeruzalem is niet de hooggebouwde stad als voorbeeld voor alle volken. In tegendeel, het zal met de grond gelijk worden gemaakt.

Nog steeds is Jeruzalem geen vredesoord. Integendeel. De stad heeft veel geweld gekend, verdeeldheid, kruistochten, oorlog, aanslagen - de eeuwen door. Het is een prachtige stad, met een rijkdom aan geschiedenis, religies, tradities. Maar ook een zeer verdeelde stad, onverdraagzaam, met onopgeefbare aanspraken, die de vrede geen centimeter dichterbij brengen.

In die zin zouden we kunnen beamen, dat de vrede van Jeruzalem uit zal gaan. Want als het in Jeruzalem ooit zal lukken - vreedzaam samenleven, in eerbied en gerechtigheid - dán overal, dan over de hele wereld!

En toch is daar in Jeruzalem wel verandering begonnen, geloven wij; vanaf Jezus' intocht in de stad. Een beslissende wending, door Jezus' lijden en dood en opstaan. Anders dan verwacht. Anders dan voorzien door Zacharia of Joël of Jeremia. Anders dan gehoopt door de discipelen. Maar wel een beweging, die over de hele wereld is gegaan.

Het is het hart van de geschiedenis geworden, geloven wij. Het begon in het hart van de stad, het heeft de godsdienst in het hart geraakt.

De evangelisten Matteüs, Markus en Lukas hebben dat willen uitdrukken, door het moment van Jezus' sterven - dat buiten de stad, buiten de tempel plaatsvond - te doen samenvallen met een beslissend gebeuren in de tempel:

'Toen scheurde in de tempel het voorhangsel van boven tot onder in tweeën.'

(Lukas 23, 45; Markus 15, 38; Matteüs 27, 51)

Wat dat betekent? Dat er vanaf dán geen onderscheid meer is tussen voorhof en heilige en heilige der heilige. Dat er vrije toegang is gemaakt tot de God van Israël, de God van Jezus. Dat de tempel een bedehuis geworden is voor alle mensen. Dat is de beslissende

wending, die op dat moment in gang is gezet.

Maken wij deel uit van een beweging? Worden wij meegenomen met een stroom? Worden we voortgestuwd door een veranderende kracht?

Ja, dat denk ik wel. Maar of wij dat ook zo ervaren? In bepaalde delen van de wereld en in bepaalde perioden van de geschiedenis zullen mensen dat zeker zo ervaren of ervaren hebben. Maar of dat voor ons geldt?

We moeten ons er wel toe verhouden, tot die beslissende gebeurtenis rond Jezus, in het hart van Jeruzalem. Het moet wel óns hart raken.

We laten ons niet zomaar meeslepen. Het moet ook onze keuze zijn: láát ik mij in beweging brengen door die golf van vrede en gerechtigheid, die God in Jezus

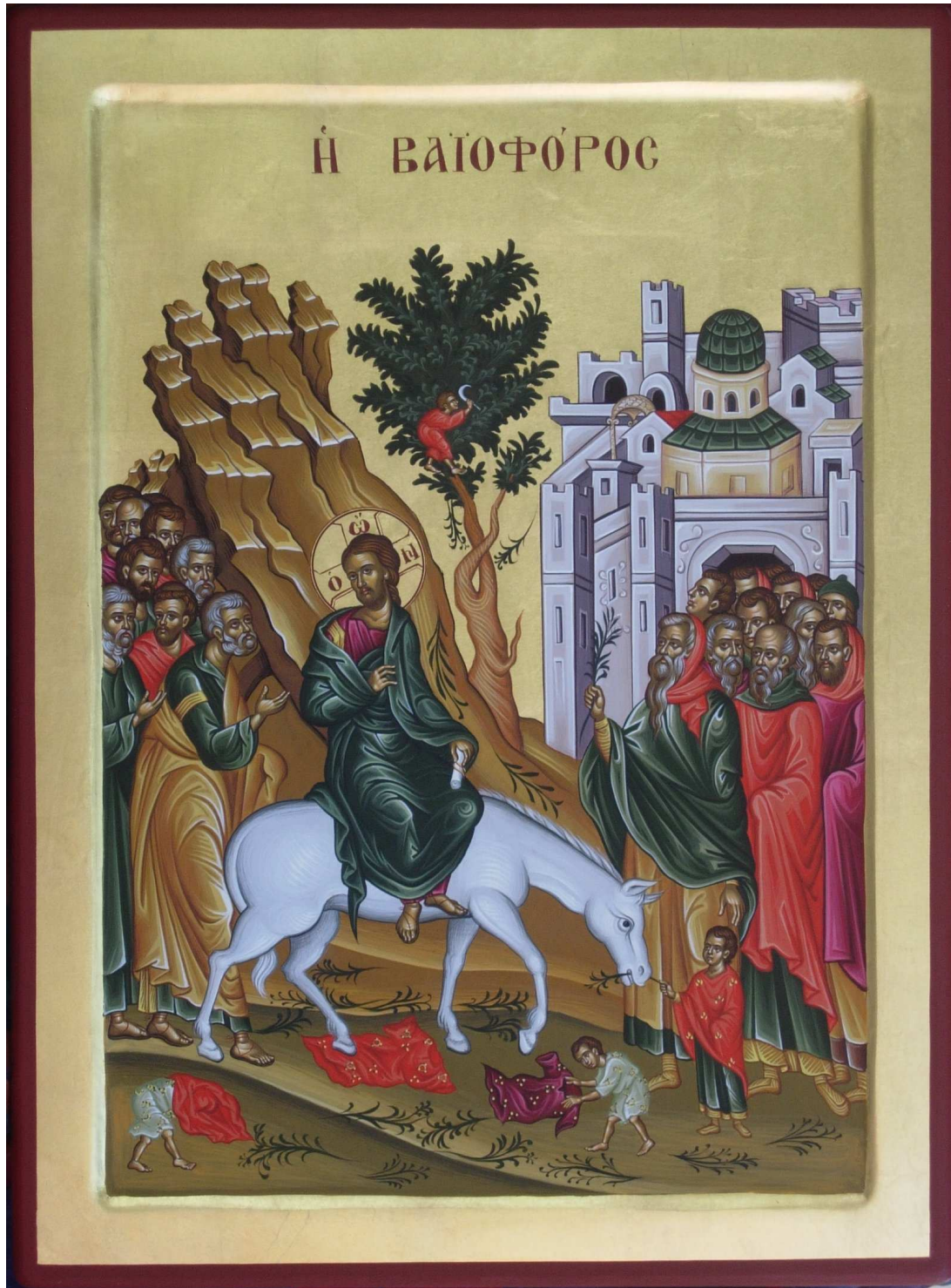
op gang heeft gebracht.

En dat lijkt toch weer meer op die eerste visie op het ontstaan van verandering: verandering begint in de harten van mensen.

Raakt het mij in de kern van mijn wezen, als bij een beslissende ontmoeting? Raakt het mij zo, dat ik als vanzelf in beweging kom, de vrede ga zoeken, om mij heen, her en der en in mijzelf, opdat ook op aarde de vrede groeit?

Dat is wat ons te doen staat de komende Stille Week, ons verhouden tot wat er in Jeruzalem gebeurde, toen. Zoals bij een beslissende ontmoeting, die alles anders maakt.

Amen.

Figuur 1: De intocht in Jeruzalem